

Előszó

Kellenek-e „inkubációs” kötetek?

Falus Iván

A *Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp* című könyvsorozatnak immár harmadik kötetét látja maga előtt az olvasó. A tanulmánykötetben az EKKE Neveléstudományi Doktori Iskolájának jelenlegi és korábbi hallgatói által végzett kutatások eredményei olvashatók.

Sokan és gyakorta megkérdőjelezik az ilyen „inkubátor” jellegű könyvek létjogosultságát, mondván: ha jók a tanulmányok, keressenek számukra helyet igazi szakmai folyóiratokban, ha viszont nem ütik meg a színvonalat, akkor dolgozzanak még rajta a szerzők.

Jelen előszó írója nem osztja ezt a kategorikus álláspontot. A kiválóan elkészített, izgalmas témát adekvát módszerekkel, megfelelő mintán feldolgozó, azt a nemzetközi szakirodalomba beágyazó, megfelelő elméleti és gyakorlati következtetéseket levonó disszertációtól még hosszú út vezet az egyes folyóiratok speciális elvárásait kielégítő, a szigorú bírálatok szűrőjén átjutó tanulmányig. Hasznos, ha ezen az úton megfelelő támogatással végigkísérik a kezdő kutatót.

Természetesen, a fenti elvárások teljesítése előfeltétele annak, hogy egy ilyen kötetben megjelenhessen egy írás, illetve hogy maga a kötet közreadása indokolható legyen. Másfelől azt is meg kell jegyeznünk, hogy a kezdő kutatók kötetének közreadása új szint is hozhat a mainstream kutatások palettájára.

Arra hívjuk az olvasót, hogy előítélet-mentesen tanulmányozza a kötet írásait, mielőtt azokat értékelné, publikálásuk indokoltságát illetően állást foglalna.

Két anyanyelv-pedagógiával foglalkozó írással indít a kötet. *Kiss Dávid* „folytatásos” tanulmányában izgalmas utat járhat végig az olvasóval. Meggyőzi arról, hogy a mai népszerű regényeken keresztül felkelthetjük a tanulók érdeklődését a klasszikus görög mitológia iránt. Szemléletformáláson túl a gyakorlatban közvetlenül használható módszerekkel is felvértezi a jelenlegi vagy jövőbeli magyartanárokat. *Szabó Orsolya Edit* az online, intertextuális verselemzés módszerét használja az értő olvasási kompetencia fejlesztése érdekében. A módszer jelentős szabadságot biztosítva a tanulóknak, erősen motiváló, élményszerű körülményeket teremt.

A következő, zenei blokkot *Szabó Adrienn* tanulmánya nyitja, amelyben a szakképzésben használatos zeneelméleti tankönyvek történeti fejlődését tárja fel. 150 év zeneelméleti tankönyveit elemzi a dokumentum- és tartalomelemzés módszereivel. A jelenbe vezető elemzés kiegészül az írásos és szóbeli kikérdezés

módszereivel, következtetései a zeneelmélet jelenkori oktatásának megítélésében is jól használhatók. *Czettel Antónia Mária* rendkívül érzékletesen tárja elénk az 1945 utáni évek zenepedagógiai és tehetséggondozási törekvéseit, különös tekintettel a Kodály-módszer gyakorlati megvalósulását célul tűző békéstarhosi énekiskola tevékenységére. Gulyás György autentikus naplóját forrásként használva méltó emléket állít a szerző az azóta legendássá vált intézménynek.

Szűts-Novák Rita a már sokak által kutatott Imre Sándor tevékenységében egy még mindig újdonságokat szolgáltató területre, a nőneveléssel kapcsolatos gondolataira bukkant, és ezeket sokoldalú szakirodalmi elemzéssel mutatja be, felhívva a figyelmet a ma gyakorta a figyelem középpontjába kerülő kérdéskörre és Imre Sándor helyenként meghaladott, helyenként megfontolásra indító gondolataira.

Az elméleti igényesség és a közvetlen gyakorlati hasznosíthatóság szintézisének példaszerű megvalósulása *Medovarszki István* tanulmánya. A szerző felismerve a csoportmunka jelentőségét és lehetőségeit a szociális kompetenciák fejlesztésében és érzékelve a csoportmunka alkalmazásának háttérbe szorulását az iskolai gyakorlatban, igyekszik bemutatni a csoportmunka használatának a tanulók készségeinek fejlettségében meglévő előfeltételeit, a csoportmunka során megvalósuló kooperatív és kollaboratív tevékenységeket, valamint a csoportmunka eredményeként kialakuló szociális kompetenciákat. Ugyancsak aktuális *Kraker Anna* kutatása, amelynek során egzakt módszerekkel mérte az öko- és nem ökoiskolás tanulók ökológiai felfogását. Lényeges különbség nem volt kimutatható, de hasznos ismereteket szerzett a szerző az iskola és a család tanulóira gyakorolt hatásáról, a jövővel szembeni felelősség növelésének lehetőségeiről. *Négyesi Péter* a szakirodalom szisztematikus áttekintése alapján vizsgálja a mesterséges intelligencia alkalmazásának lehetőségeit az adaptív matematikaoktatás keretében. Mind a kutatási módszer, mind pedig a kapott eredmények újszerűek, tanulságosak, informatívak.

Horváth Cintia az egészség holisztikus felfogásának érvényesülését elemzi az egri gimnáziumok egészségnevelési programjában. Az eredmények és az alkalmazott módszer is megfelelő alapot szolgáltat egy országosan reprezentatív vizsgálat számára. *Telegdi Attila* a gyorskorcsolya sport területén vizsgálja azt a dilemmát, amely általában a sport területén megjelenik, azaz hogyan lehet összeegyeztetni a sportteljesítmény elérésének és a gyermekek személyiségfejlesztésének feladatát. Milyen tudással, szemlélettel, készségekkel kell rendelkezniük az edzőknek e kettős, gyakorta egymásnak ellentmondó feladatok sikeres megoldásához. A kutató a szövetségi vezetők, edzők, sportolók és szülők strukturált interjúval történt kikérdezése alapján határozza meg a megfelelőnek vélt edzői szerepeket, magatartást.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésével is több tanulmány foglalkozik. *Balogh Evelin* azt kívánja meghatározni, hogy az SNI-s és BTMN-es gyermekek integrált oktatásával kapcsolatosan milyen mértékben felkészültek a gyógypedagógiai végzettséggel nem rendelkező pedagógusok, beleértve a

kisgyermeknevelőket és a szaktanárokat is, milyen személyi és tárgyi feltételek meglétét tartják szükségesnek a pedagógusok. *Beck-Zaja Mónika* és *Zaja Roland* tanulmánya a pozitív pszichológia és az erre épülő, hazánkban immár 10 éves múltra visszatekintő Boldogságóra Program jellemzőinek bemutatása után rátér a speciális gyógypedagógiai intézmény keretében megvalósuló alkalmazás lehetőségeinek ismertetésére. A szerzőpáros speciális programot dolgozott ki és alkalmazott tanulásban akadályozott gyermekek körében. Az egy iskola keretében kapott eredmények reményt szolgáltatnak arra, hogy a speciális feltételek közötti alkalmazás szélesebb körben is sikeres lehet. *Csányi Andrea* az olvasástanítás funkcióját és lehetőségeit tárgyalja az értelmileg akadályozottak körében. Hangsúlyozza a differenciálás, az egyéni képességekhez igazodás fontosságát, majd bemutatja az ebből a célból maga által kidolgozott és alkalmazott eszközöket, azaz az elméleti alapotól eljut a gyakorlati alkalmazásig.

Tajtiné Lesó Györgyi a pályaaorientáció komplex folyamatát elemzi a kontextuális változók sokoldalú elemzésével és a tervezett iskolai munka hatásmechanizmusának vizsgálatával, kiemelve a tanulók számára nyújtott rövid időn belüli visszajelzés megvalósulásának fontosságát. Az iskolai tevékenységbe szervesen beépülő pályaaorientációs tevékenység megalapozza az élethosszig tartó tanulást. *Sütő Attila* a pedagógusjelöltek és pedagógusok pályamotivációit és azok mérési lehetőségeit vizsgálja. Feltárja a nemzetközi szakirodalom alapján a motívumokat meghatározó tényezőket, valamint a motívumok hatását a pályán maradásra. Részletesen bemutatja egy, a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott mérési eszköz segítségével kapott összehasonlító adatokat. A kötet zárótanulmányában *Gőgh Előd* korábbi munkáira támaszkodva összegzi az élethosszig tartó tanulás motívumait, az önszabályozott tanulás képességének szerepét az élethosszig tartó tanulásban.

Nos, végig olvasva a kötet tanulmányait, meggyőző választ adhatunk az előszó elején felvetett kérdésre. A tanulmányok tematikai sokszínűsége, az alkalmazott módszerek megalapozottsága, korrekt használata, az eredmények bizonyítottsága egyaránt indokolja a kötet megjelentetését. Az olvasó bizonyára hasznos ismeretekkel gazdagodva fejezi majd be a könyv olvasását.

Falus Iván
DSc, az MTA doktora
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem